

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU

PHẦN 1 TẠI SAO LẠI LÀ KIẾN TRÚC?

CHƯƠNG 1	KIẾN TRÚC LÀ GÌ?	
	Định nghĩa lại Kiến trúc	8
CHƯƠNG 2	PHÂN BIỆT NGÀNH KIẾN TRÚC VỚI XÂY DỰNG	
	Hai ngành học - một mục tiêu chung	14
CHƯƠNG 3	KIẾN TRÚC SƯ - NGHỆ SĨ HAY KỸ SƯ	
	Những ngộ nhận về kiến trúc sư và những điều chưa biết về họ	22
CHƯƠNG 4	HỌC KIẾN TRÚC ĐỂ PHÁT TRIỂN TRÍ TƯỞNG TƯỢNG	
	Khám phá khả năng tưởng tượng và con mắt thẩm mỹ của người làm kiến trúc	48
CHƯƠNG 5	NGHỀ KIẾN TRÚC VÀ NHỮNG NGÃ RẼ	
	Kiến trúc sư không chỉ biết mỗi công việc thiết kế nhà cửa	55
CHƯƠNG 6	BẠN CÓ SẴN SÀNG TRỞ THÀNH KIẾN TRÚC SƯ?	
	Hành trình vạn dặm bắt đầu từ một bước chân	60

PHẦN 2 BÍ QUYẾT LUYỆN THI MÔN VẼ MĨ THUẬT

CHƯƠNG 7	SỨC MẠNH CỦA MỤC TIÊU	
	Xác định rõ mục tiêu để đạt hiệu quả tối đa	64
CHƯƠNG 8	VỀ ĐẸP VÌ CÓ HOA TAY?	
	Năng khiếu không phải là yếu tố quyết định duy nhất	74
CHƯƠNG 9	MÔN THI QUYẾT ĐỊNH - VẼ MĨ THUẬT	
	Các chiến lược để học vẽ hiệu quả	80
CHƯƠNG 10	LỚP HỌC VẼ VÀ THỜI GIAN Ở NHÀ	
	Học thầy không tày học bạn	89
CHƯƠNG 11	CHO TÔI XEM HỘP BÚT CỦA BẠN	
	Khám phá các dụng cụ vẽ	107
CHƯƠNG 12	CÁC KỸ NĂNG VẼ GIÚP BẠN TỰ TIN	
	Các phương pháp đặc biệt dành cho bạn	120
CHƯƠNG 13	TẬP TRUNG CAO ĐỘ, BẠN LÀ NGƯỜI NỔI BẬT NHẤT TRONG PHÒNG THI VẼ	
	Các mẹo để làm bài thi đạt kết quả tốt nhất	140

LỜI NÓI ĐẦU

PHẦN 3	CHUẨN BỊ CHO 5 NĂM HỌC KIẾN TRÚC	
CHƯƠNG 14	CỔNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC CHÀO ĐÓN BẠN	
	Giờ là lúc để ăn mừng	150
CHƯƠNG 15	NHỮNG ĐIỀU TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHÔNG DẠY BẠN	
	Những thứ trường Đại học không dạy bạn	157
CHƯƠNG 16	CHUẨN BỊ CHO VIỆC HỌC	
	Chuẩn bị về tâm lí, kĩ năng, và công cụ cho thời gian học đại học	162
CHƯƠNG 17	SAU ĐẠI HỌC SẼ LÀ GÌ?	
	Lên kế hoạch cho sau 5 năm học đại học	170
CHƯƠNG 18	TƯƠNG LAI CỦA NGÀNH KIẾN TRÚC	
	Dự đoán về tương lai và sự phát triển của ngành.	180
LỜI KẾT		184
LỜI CẢM ƠN		186

Đầu tiên, xin chúc mừng bạn đã chọn quyển sách này và sẵn sàng bỏ thời gian để đọc nó. Điều này chứng tỏ bạn đang có hứng thú, và tò mò muốn tìm hiểu về nghề kiến trúc và công việc của kiến trúc sư. Trước khi bước chân vào con đường nghề nghiệp nào, bạn cũng cần phải tìm hiểu thông tin về nó cũng như tự trả lời bản thân mình có phù hợp với nghề đó hay không, công việc đó như thế nào, mức thu nhập ra sao...

Tôi là một kiến trúc sư đang hành nghề và cũng đã tham gia giảng dạy cho sinh viên ngành kiến trúc, tôi thực sự bất ngờ với việc rất nhiều sinh viên và kiến trúc sư trẻ đã chọn nhầm nghề. Tôi thấy được sự lúng túng, hoang mang, không rõ định hướng của họ. Có rất nhiều bạn đã phải bỏ dở việc học vì không đủ lòng đam mê và sự quyết tâm. Có những bạn đi làm rồi mới thấy mình không phù hợp.

Quyển sách này dành tặng cho những ai đang tìm hiểu về nghề kiến trúc. Những người đang muốn theo học kiến trúc nhưng chưa biết bắt đầu từ đâu hoặc những người đã từng trải qua thời thơ ấu với niềm mơ ước được cầm bút vẽ lên những ngôi nhà của riêng mình.

Thông qua cuốn sách này, tôi cũng muốn đem tới cho độc giả một cái nhìn khác về nghề kiến trúc. Nghề này khá đặc thù, nhiều thú vị nhưng cũng không ít khó khăn và

thử thách. Nghề kiến trúc sẽ rất phù hợp với các bạn trẻ có sẵn nhiệt huyết, mong muốn tạo dựng không gian sống ngày một tốt lên. Sẽ không giống bất kì một cuốn sách hướng nghiệp kiến trúc nào từng có trước đây, cuốn sách này lần lượt chỉ ra cho bạn thấy thực sự kiến trúc là gì, một kiến trúc sư cần phải có những gì. Bạn sẽ biết cách làm thế nào để thi đỗ và theo học ở một trường đại học có đào tạo kiến trúc sư ở Việt Nam, bạn cũng sẽ biết mình cần phải trang bị những kiến thức, kĩ năng gì khi học nghề này, định hướng nghề nghiệp ra sao và cái nhìn đúng đắn về việc hành nghề kiến trúc. Tất cả những chia sẻ của tôi nhằm mục đích giúp bạn dễ dàng đạt được mục tiêu của mình hơn.

ĐINH CÔNG QUỲNH

PHẦN 1

?

TẠI SAO LẠI LÀ KIẾN TRÚC?

?

?

KIẾN TRÚC LÀ GÌ?

Định nghĩa lại Kiến trúc

Hầu như ai cũng có một chút khái niệm trong đầu về kiến trúc. Nhưng để phỏng vấn từng người rằng kiến trúc là gì thì chắc hẳn sẽ có nhiều câu trả lời khác nhau. Bạn sẽ bị nhiễu loạn thông tin khi thấy rất nhiều định nghĩa. Có người coi kiến trúc là việc thiết kế và xây dựng những tòa nhà, có người lại coi kiến trúc như là một loại hình nghệ thuật.

Nhưng kiến trúc còn hơn thế, ở mức độ cơ bản thì kiến trúc được định nghĩa là quá trình lập kế hoạch, thiết kế và xây dựng các tòa nhà hoặc công trình. Ở mức độ cao hơn, kiến trúc không chỉ là các tòa nhà, nó không đơn giản là thiết kế, xây dựng một cấu trúc bao gồm mặt sàn, tường, mái và cửa. Nó trở thành một thứ có ý nghĩa, thu hút, thậm chí là sức mạnh, ý chí và những giá trị tinh thần, thẩm mỹ... Kiến trúc thực sự có nghĩa rất rộng.

Có đến hàng trăm định nghĩa về kiến trúc của các kiến trúc sư nổi tiếng trên thế giới. Nổi bật trong đó là của kiến trúc sư nổi tiếng thế kỉ 20 Le Corbusier: *“Bạn sử dụng đá, gỗ và bê tông, và với những vật liệu này, bạn xây dựng nhà cửa và cung điện: đó là xây dựng. Sự khéo léo đang phát huy tác dụng. Nhưng đột nhiên bạn chạm đến trái tim tôi, bạn làm tôi cảm thấy tốt. Tôi hạnh phúc và tôi nói: Nó thật đẹp. Đó là Kiến trúc.”*

Trong khi đó, kiến trúc sư Ludwig Mies van der Rohe được cho là đã trả lời trong một cuộc phỏng vấn năm 1959 rằng *“Kiến trúc bắt đầu khi bạn cẩn thận ghép hai viên gạch lại với nhau. Đó là nơi nó bắt đầu”*.

“Kiến trúc không chỉ là xây dựng. Đó là một phương tiện cải thiện chất lượng cuộc sống của mọi người.” – kiến trúc sư Diébédo Francis Kéré

“Kiến trúc là sự ngưng đọng của một giai đoạn văn hóa.” – kiến trúc sư Jean Nouvel

“Kiến trúc là sự hoàn thiện của thiên nhiên. Kiến trúc tuyệt vời làm cho thiên nhiên đẹp hơn.” – kiến trúc sư Claudio Silvestrin

“Kiến trúc là một nghệ thuật xã hội. Với tư cách này, trách nhiệm của kiến trúc sư là phải đảm bảo rằng anh ta đang làm cho kiến trúc không chỉ đáp ứng các tiện nghi về mặt chức năng và sinh vật mà còn cả sự thoải mái về tinh thần.” – kiến trúc sư Samuel Mockbee.

“Kiến trúc rất quan trọng và trường tồn bởi nó chứa đựng chúng ta; nó mô tả không gian, không gian mà chúng ta di chuyển qua, đi ra và sử dụng.” – kiến trúc sư Richard Meier

Nhà nguyện Notre-Dame du Haut Ronchamp, Pháp – kiến trúc sư Le Corbusier - ảnh chụp của scarletgreen trên Flickr.

Còn rất nhiều định nghĩa thú vị và phức tạp khác nữa về kiến trúc. Nhưng về cơ bản, **kiến trúc là một sản phẩm nhân tạo, được con người tạo ra nhằm phục vụ cho nhu cầu của mình**. Vì vậy, nếu thiếu hoạt động sử dụng, trải nghiệm của con người thì kiến trúc sẽ không tồn tại hoặc không có giá trị. Chính cái hoạt động, trải nghiệm của con người đó sẽ tạo nên cảm xúc, cảm nhận của mỗi cá nhân đối với kiến trúc. Có thể thích hoặc không thích, thậm chí là yêu, ghét, bị thu hút, sợ hãi hay mê đắm.

Cảm nhận của con người chúng ta đối với kiến trúc thông qua các giác quan như thị giác, thính giác, xúc giác, khứu giác và cả vị giác. Chúng ta quan sát ánh sáng, màu sắc của không gian kiến trúc, lắng nghe âm thanh của tiếng giày gõ

lộc cộc trên thang gỗ, chạm tay vào bề mặt tường đá sần sùi để cảm nhận sự thô ráp, ngửi thấy mùi thơm của một căn phòng bằng gỗ tự nhiên hay mùi hăng hắc của một bức tường mới sơn. Đối với vị giác, tuy không trực tiếp như các giác quan kia nhưng nó vẫn có thể ảnh hưởng bởi trải nghiệm môi trường và không gian xung quanh một cách thú vị. Ví dụ như vị giác kết hợp với mùi hương hay âm thanh, ánh sáng của không gian trải nghiệm ẩm thực. Một không gian được thiết kế tốt có thể tạo ra cảm giác thoải mái và dễ chịu, làm tăng trải nghiệm vị giác khi ăn uống. Có nhiều nghiên cứu cho thấy màu sắc của căn phòng còn ảnh hưởng tới cảm giác thèm ăn của con người. Những yếu tố này không chỉ làm phong phú thêm trải nghiệm không gian mà còn tạo ra mối liên hệ giữa vị giác và kiến trúc.

Những trải nghiệm nêu trên đem đến cho mỗi người một cảm giác có thể giống hoặc khác nhau, tùy thuộc vào cách phản ứng cảm xúc, cách đánh giá, phân tích lí trí hoặc cảm tính. Vì vậy, kiến trúc hoàn toàn có thể đem đến cho con người cảm giác tích cực và tiêu cực. Và kiến trúc sư thiết kế công trình phải học cách biết được những tác động đó, biết cách kiểm soát nó bằng thiết kế của mình. Bởi nếu không, công trình của họ sẽ tạo ra trải nghiệm tiêu cực đối với người sử dụng.

Một công trình kiến trúc đẹp còn có thể là niềm tự hào, biểu tượng của sự thành công, thịnh vượng, giàu có và ý chí, tinh thần của cả một quốc gia, mỗi dân tộc. Kiến trúc còn đại diện cho kí ức lịch sử của một nền văn minh, của một chế độ xã hội và dấu mốc đánh dấu sự tồn tại và phát triển

của loài người. Bởi vậy chúng ta luôn tôn trọng, bảo vệ và muốn gìn giữ những công trình kiến trúc cổ, có giá trị lịch sử ở Việt Nam cũng như trên thế giới.

Qua những định nghĩa trên đây, bạn có thể hình dung được tổng thể vai trò của kiến trúc đối với cuộc sống của chúng ta, từ đó hình dung được công việc và trách nhiệm của người làm kiến trúc. Đó là phải tạo ra những công trình tốt phục vụ cho con người, tạo ra môi trường sống tốt hơn, những trải nghiệm tốt hơn và quyết định được những cảm xúc mà con người sẽ có trong môi trường kiến trúc đó. Kiến trúc sư bắt buộc phải không ngừng học tập, trau dồi kiến thức cả về kỹ thuật lẫn nghệ thuật, phải hiểu về quá khứ, lịch sử, nhất là lịch sử kiến trúc, văn hóa, xã hội, kinh tế, chính trị, môi trường, khí hậu... để học hỏi và rút ra những bài học cho hiện tại lẫn tương lai.

Chùa Một Cột (Liên Hoa Đài). Ảnh tác giả chụp.

CHƯƠNG 2

PHÂN BIỆT NGÀNH KIẾN TRÚC VỚI XÂY DỰNG

Hai ngành học - một mục tiêu chung

Có nhiều người sẽ cảm thấy việc tôi giải thích về hai ngành nghề này là hơi thừa vì rất nhiều bạn sẽ trả lời được ngay: kiến trúc là công việc của những người làm thiết kế công trình, còn xây dựng dành cho những người xây công trình đó. Bạn không sai! Tuy nhiên cách giải thích đó đúng nhưng chưa đầy đủ: Tôi muốn bạn biết công việc của một kiến trúc sư và công việc của một kỹ sư xây dựng rất đa dạng. Nếu chỉ riêng trong lĩnh vực tư vấn thiết kế, sự phân công công việc của hai nghề này đã rõ rệt rồi. Với nghề tư vấn thiết kế thì một kỹ sư xây dựng còn được gọi là kỹ sư kết cấu.

Tôi có thể giải thích một cách đơn giản như thế này:

1. Kiến trúc sư: Người đưa ra ý tưởng ban đầu về hình thái công trình kiến trúc, người tạo ra không gian, bố trí sắp xếp dây chuyền công năng sử dụng của công trình đó. Họ chịu trách nhiệm tổng thể về việc công trình đó hoạt động có tốt không, con người sống và làm việc trong đó có thoải

mái, có tiện nghi, thuận lợi hay không? Họ cũng chịu trách nhiệm về mặt thẩm mỹ của các không gian, các chi tiết, vật liệu cấu thành nên công trình đó.

2. Kỹ sư kết cấu: Người đưa ra giải pháp kết cấu cho công trình phù hợp với hình thức kiến trúc mà người kiến trúc sư đã lên ý tưởng trước đó. Họ chịu trách nhiệm hoàn toàn về sự bền vững, an toàn của kết cấu công trình. Họ có trách nhiệm phải phối hợp cùng kiến trúc sư để đưa ra phương án kết cấu phù hợp với hình thức và thẩm mỹ kiến trúc.

Như vậy bạn đã hiểu sơ bộ về sự khác nhau giữa kiến trúc và xây dựng hoặc kiến trúc và kết cấu.

Vậy tại sao một người không thể vừa là kiến trúc sư, vừa là kỹ sư xây dựng (hay kỹ sư kết cấu)?

Tất nhiên là có thể! Trong quá khứ đã từng là như vậy. Từ thời cổ đại xa xưa cho đến sau này, khi con người biết xây những công trình để làm nơi trú ngụ, phục vụ cho cuộc sống, đã có rất nhiều người lao động trong lĩnh vực xây dựng. Họ tự đứng ra phác thảo thiết kế, lên ý tưởng, rồi chỉ huy các thợ hoặc trực tiếp tham gia vào xây dựng bằng những công cụ thô sơ. Phương thức xây dựng cũng rất đơn giản, không tốn một chút giấy mực nào. Khi đó người kiến trúc sư, kỹ sư xây dựng và chỉ huy công trường là một. Bạn thấy đó, các công trình nổi tiếng thế giới như kim tự tháp ở Ai Cập, các đền thờ ở Hy Lạp, La Mã có lẽ đã được xây dựng cách đây hàng nghìn năm với sự phân định chưa rạch ròi các nghề nghiệp chuyên môn hóa trong lĩnh vực xây dựng như ngày nay. Hẳn là những con người chịu trách nhiệm xây dựng khi đó đều được gọi chung là kiến trúc sư.

Kim tự tháp bậc thang Djoser tại Saqqara, Ai Cập, đây là kim tự tháp đầu tiên được xây dựng, tác giả công trình là Imhotep – được ghi nhận là kiến trúc sư đầu tiên trong lịch sử, ảnh chụp của Dennis Jarvis.

Không cần phải lấy ví dụ xa xôi trên thế giới mà ngay ở nước ta, rất nhiều công trình như đình, chùa, nhà ở được xây dựng cách đây một vài trăm năm do những người thợ cả hoặc những người thợ bình thường làm nghề mộc, nề.... Cách thức họ làm việc dựa trên kinh nghiệm được truyền từ nhiều đời trước và rồi tự đúc kết lấy kinh nghiệm cho bản thân thông qua những công trình có quy mô, hình thức tương tự nhau. Chẳng ai trong số họ được gọi là kiến trúc sư hoặc kĩ sư xây dựng, nhưng điều tuyệt vời là những công trình họ xây nên vẫn tồn tại cho đến ngày nay và có rất nhiều giá trị về mặt kiến trúc, văn hóa, lịch sử. Việc trùng tu, tôn tạo các di tích lịch sử có thể được các kiến trúc sư vẽ trước nhưng vẫn phải dựa theo kinh nghiệm truyền thống và khi xây dựng vẫn cần đến bàn tay tài hoa của những người thợ.

Với sự phát triển chóng mặt của khoa học kĩ thuật, ngành kiến trúc, xây dựng cũng chịu nhiều ảnh hưởng. Các công trình hiện đại quy mô ngày càng lớn, hình thức xây dựng ngày càng phức tạp, đáp ứng những đòi hỏi ngày càng cao của con người. Do đó, lĩnh vực xây dựng, kiến trúc cần phải chuyên môn hóa từng khâu thật chuyên nghiệp, bài bản; trách nhiệm của người tham gia cũng phải được phân định rạch ròi hơn. Vì vậy, ngành kiến trúc được tách riêng khỏi xây dựng và những người làm nghề này được gọi với cái tên là kiến trúc sư (architect). Nhìn chung, cả hai ngành nghề đều gắn bó mật thiết với nhau và cùng hướng đến một mục tiêu chung, đó là tạo nên những công trình bắt đầu từ những bản vẽ, mô hình rồi đến các công trình trên thực tế.

Mô hình kiến trúc – Flat6 architects.